

Gesprek Gemeenteraad – Nationaal Coördinator Groningen van 31 januari 2024

Dit gesprek is tot stand gekomen naar aanleiding van de dorpsgesprekken die eind vorig jaar hebben plaatsgevonden en het ervaren ongemak bij de vaststelling van het Lokaal Plan van Aanpak in december 2023.

De begeleidingscommissie aardbevingsdossier heeft een aantal bespreekpunten gedefinieerd die in ieder geval aan bod zouden moeten komen.

- Versterkingsadviezen.
- Gebiedsgerichte aanpak.
- NCG en de gemeente.
- Communicatie.

Versterkingsadviezen

De versterkingsopgave binnen de gemeente Groningen betreft 5113 adressen. Deze adressen zijn als volgt onderverdeeld op 31 januari:

- 1928 adressen zijn beoordeeld en veilig bevonden zonder benodigde versterking.
- 1273 adressen bevinden zich nog op de afdeling opname en beoordelingen.
- Voor 295 adressen wordt de planvorming voorbereid.
- Voor 700 adressen wordt het uitvoeringsplan opgesteld.
- 147 adressen zijn in uitvoering.
- Voor 770 adressen is de versterkingsopgave afgerond.

Is de doorlooptijd per adres beschikbaar?

De NCG geeft aan dat deze beschikbaar zijn. Mijlpaal 8 (het opstellen van een uitvoeringsplan) is de meest intensieve periode die bewoners meemaken, deze periode kan soms wel twee jaren duren. Als deze mijlpaal gepasseerd is, wordt het proces voorspelbaar, omdat o.a. de aannemer dan bekend is. Maatregel 28 (het aardgasvrij(-gereed) maken van woningen die nog versterkt moeten worden) vanuit Nij Begun (de kabinetsreactie op de parlementaire enquête) werkt best vertragend, omdat bewoners op de pauzeknop drukken omdat ze hierover willen nadenken. Hierdoor was er begin mei 2023 (Nij Begun kwam in april 2023) echt een terugval te zien in de productie en de planning.

Is het mogelijk het proces te versnellen?

De NCG geeft aan dat uitgezocht moest worden wat maatregel 28 nu betekende en dat heeft tijd gekost. In de tussentijd is de NCG wel doorgedaan met de uitvoering, om te voorkomen dat er stilstand zou ontstaan. Door Nij Begun kan de NCG met meer aandacht en kwaliteit het werk doen. Pas als de bewoner tevreden is, is het werk van de NCG geslaagd. Bij de NCG speelt wel het dilemma dat de versterking in principe een veiligheidsoperatie is (zo snel mogelijk een veilige woning voor alle Groningers), maar dat kwaliteit (bijvoorbeeld ruimtelijke kwaliteit) ook een rol speelt. Voor de individuele Groninger is kwaliteit belangrijk, voor alle Groningers is snelheid ook belangrijk. Bewoners vinden het zwaar om te moeten wachten op een versterkingsadvies.

De doorlooptijd in Ten Post is minimaal 7 jaren. Wat is hiervan de achtergrond?

De NCG legt de werkwijze voor een versterkingsadvies uit:

- Als een adres zich de scope van de versterkingsoperatie bevindt, wordt er beoordeeld of het betreffende pand veilig is of niet. Deze opdracht wordt gegeven aan ingenieursbureaus. Deze werken volgens de Meijdam Veiligheidsnorm die door het

Rijk is vastgesteld (de woningen in Groningen moeten net zo veilig zijn als in de rest van Nederland).

- De NCG zet de opdracht voor een versterkingsadvies uit bij ingenieursbureaus. Na ontvangst van dit concept-versterkingsadvies beoordeelt de NCG dit concept. Tussentijds is echter de werkwijze omtrent de prioriteit van versterkingsadviezen gewijzigd. De gebiedsgerichte aanpak, zoals die in eerste instantie was ingezet, werd stopgezet. In plaats daarvan werd gekeken naar de kans op onveiligheid van een woning op basis van een SDRA (Seismische Dreigings- en Risicoanalyse). De capaciteit bij de bureaus die de beoordelingen deden was beperkt, er is derhalve gestart met de woningendie volgens de SDRA een groter risico lopen.. Daardoor trad er vertraging op in de beoordeling van woningen in Ten Post (wijziging in de prioritering).

De versterkingsadviezen kwamen versnipperd binnen en daardoor is er vertraging ontstaan. Nu wordt er weer gebiedsgericht gewerkt (dit is ook de prioritering in het LpA).

De NCG loopt er nu tegenaan dat in een straat de helft van de versterkingsadviezen er wel zijn, en de andere helft niet. Of dat er adviezen zijn die volgens de oude NPR-norm zijn vrijgegeven en andere volgens een nieuwere NPR-norm, waardoor er verschillen ontstaan.

De NPR-norm is in de loop der tijd gewijzigd. Dit heeft enerzijds te maken met het aardbevingsbestendig bouwen waar ervaring in opgedaan moest worden en anderzijds het stoppen van de gaswinning. Dit wordt door bewoners als ongelijk ervaren en dat is niet uitlegbaar richting bewoners.

- De NCG heeft te maken met keuzes die in het verleden zijn gemaakt, de wijzigingen van de regelingen, wijzigingen in de gaswinning.

De werkwijze van Nij Begun lijkt op de werkwijze die eerder was ingezet, namelijk gebiedsgericht werken, hoe wordt daar op gereflecteerd?

De NCG had een integrale werkwijze ingezet, waar eigenlijk weer op teruggekomen moet worden en daar wordt nu ook op ingezet. De NCG loopt echter tegen zaken aan die tussentijds gebeurd zijn.

Hoe staat het met de capaciteit bij de NCG? Wat wordt er gedaan om de capaciteit zo groot mogelijk te maken?

De NCG heeft contracten met alle ingenieursbureaus in heel Nederland. In het verleden werd het beoordelen van panden nog door buitenlandse ingenieursbureaus gedaan, inmiddels beschikken de ingenieursbureaus in Nederland veelal ook over de nodige kennis om deze beoordelingen te doen. Waar deze kennis nog te kort schiet, worden nog steeds medewerkers van buitenlandse ingenieursbureaus ingeschakeld. Wel is het aantal ingenieursbureaus in Nederland beperkt en nemen deze vaak te veel opdrachten aan, wat leidt tot capaciteitsproblemen.

Is het dan ook zo dat ingenieursbureaus hun prijzen opvoeren omdat relatief weinig ingenieursbureaus zijn?

NCG geeft toe dat dit een spanningsveld betreft. Zij maakt zelf een inschatting door naar de markt te kijken, wat een reële kostprijs is en wat daarvoor verwacht mag worden. Daarbij staat de veiligheid voorop.

Hoe zorg je voor capaciteitsvergroting?

Bij de ingenieursbureaus heeft de NCG geen invloed op de capaciteit. NCG heeft zelf ook seismische ingenieurs voor de review (toetsing) van versterkingsadviezen. NCG vist in

dezelfde krappe arbeidsmarkt en heeft daardoor hiervoor beperkte capaciteit. De NCG toetst een versterkingsadvies dat uitgegeven is door een ingenieursbureau namelijk zelf ook nog op kwaliteit.

Een ingenieursbureau heeft ongeveer 7 maanden nodig om een versterkingsadvies te maken, daarna heeft de NCG 4 weken om een toets uit te voeren. Daarbij wordt getoetst op een aantal criteria, dit proces is goed georganiseerd.

Kunnen we niet meer gebruik maken van buitenlandse ingenieursbureaus?

De NCG heeft te maken met de Europese aanbestedingsregels, waarbij elke partij recht heeft om zich in te schrijven. Er hebben zich bij de aanbesteding alleen Nederlandse ingenieursbureaus ingeschreven, maar deze hebben vaak dependances in het buitenland en hebben dus ook toegang tot kennis uit het buitenland. Wel moet opgemerkt worden dat de kwaliteit van de versterkingsadviezen die de ingenieursbureaus leveren wisselend is en de NCG deze adviezen dus ook nog zelf toetst.

Waarom worden richting bewoners termijnen genoemd die niet gehaald worden? Als voorbeeld wordt Ten Post genoemd.

De NCG begrijpt deze emotie en betreurt ook dat deze termijnen niet gehaald worden.

Hoe wordt de oplossing gezien?

De NCG werkt met realistische planningen waarbij de kwaliteit voor snelheid gaat. Dit jaar heeft de NCG ervoor gekozen om bewoners in Ten Post persoonlijk te benaderen over het niet halen van de beloofde termijn. De NCG heeft te maken met ingenieursbureaus die niet tijdig leveren en daar grijpt de NCG ook op in, maar dit kost ook weer tijd.

In de documentaire 'de aarde beeft' kwam ook het punt van ongelijkheid naar voren. Hoe kijkt de NCG hier naar?

De NCG vindt dat hier meer focus op moet komen. De commissie Van Geel heeft hier ook naar gekeken en zij heeft aangegeven dat de verschillen eigenlijk niet opgelost kunnen worden, maar wel verzacht kan worden. Er wordt daarom gekeken naar wat je de bewoners in ieder geval kunt bieden, bijvoorbeeld een verduurzaamde en veilige woning.

De frustraties zouden moeten worden weggenomen, daar waar dat kan. Hoe kijkt de NCG daar naar?

De NCG is het hier helemaal mee eens en werkt daar samen met de gemeente Groningen hard aan. Tegelijkertijd krijgt de NCG ook een opdracht mee vanuit het Rijk en dat maakt het lastig. Er wordt gekeken wat wel kan, juist vanuit Nij Begun is dat ook de ambitie van de NCG. Toch heeft de NCG ook nog met het verleden te maken, met de keuzes die toen gemaakt zijn.

De NPR-normen wijzigen en dat brengt ongelijkheid mee tussen bijvoorbeeld bureaus. Het ene huis is op norm, het andere wordt gesloopt, mensen lopen hier tegenaan.

De NCG herkent dit. Vanuit de gemeente zijn er aardbevingscoaches om bewoners te ondersteunen die te maken hebben met psychische klachten, inmiddels zijn er 7 aardbevingscoaches aan het werk. Er zijn korte lijnen met deze aardbevingscoaches, zodat er snel geschakeld kan worden.

De problemen en frustraties worden hiermee niet weggenomen. De ellende die mensen doormaken, die is er. Ook de bewonersbegeleiders van de NCG ondersteunen de mensen hierbij. De NCG probeert zo goed mogelijk te communiceren en realiseert zich dat het niet altijd goed genoeg is.

De kernwaarden van de NCG zijn transparantie, betrouwbaarheid en samenwerking. De NCG doet haar best en realiseert zich dat bewoners liever duidelijkheid hebben dan dat ze niets van de NCG horen.

Het komt voor dat de ene kant van een straat wel geïnformeerd wordt en de andere kant niet. Als voorbeeld wordt de Fivelstraat genoemd.

De NCG heeft eind vorig jaar een buurtnieuwsbrief gemaakt en stuurt binnenkort een dorpsnieuwsbrief. Maar het heeft ook met verwachtingen te maken. Als de overburen bijvoorbeeld naar een wisselwoning gaan, wordt daarover niet gecommuniceerd.

Er is steeds vaker discussie over het karakter van de Groninger dorpen. Je wilt aan de ene kant Groningen terug blijven zien in de dorpen, maar je wilt ook niet vertragen. Heeft dit een andere wending gekregen in Nij Begun?

Er is een regiobouwmeester aangesteld, dit in overleg met de Rijksbouwmeester. Deze heeft recent zijn 100-dagen advies gepresenteerd. Het advies zal aan de gemeenteraad worden toegestuurd. Voor de gemeente Groningen wordt, op basis van de kanskaart, gekeken naar de ruimtelijke kwaliteit (te behouden of te versterken). Die gesprekken lopen nu, dat geeft wel spanning richting de deadline die het Rijk heeft gesteld om in 2028 klaar te zijn met de versterkingsoperatie.

Betekent dit ook iets voor de snelheid van de versterking?

Als de ruimtelijke kwaliteit in het begin goed meegenomen is, dan zal dit niet leiden tot vertraging. Als het gesprek met de bewoners ook goed gevoerd wordt, dan geeft dat ook tijdswinst. Het zou in theorie niet moeten leiden tot vertraging.

Als je al verder in het traject bent, kan dit mogelijk effect hebben richting de deadline van 2028.

Gemeente als opdrachtgever

De adressen en de capaciteit van de NCG (maar ook de ketens die daarachter zitten) zijn belangrijke ingrediënten voor het Lokaal Plan van Aanpak (LPA), daarbinnen stelt de gemeente haar prioritering vast voor het komende jaar. Het LPA gaat alleen over mijlpaal 7: welke adressen brengt de NCG dit jaar naar de planvorming. Dit jaar is geprobeerd om meer sturing te geven, hoe zit het met de resultaten, wanneer begint de bouw en wanneer is het afgerond.

De Lokale Stuurgroep is bevoegd om tussentijds mutaties van het LPA door te voeren. Als dat gebeurt wordt de gemeenteraad geïnformeerd. In juni zal een herijking plaatsvinden en wordt dit expliciet aan de gemeenteraad aangeboden, als resultaat van de motie van de gemeenteraad.

Elke 6 weken is er een breed overleg in de vorm van de Lokale Stuurgroep, waarbij ook het IMG binnenkort aanschuift. Verder wordt er per dorp via een kernteam overlegd tussen de NCG en de gemeente.

Om de capaciteit van de NCG per gemeente te verdelen, heeft de regio gezamenlijk een verdeelsleutel opgesteld, dat is gebaseerd op het aantal adressen dat in de versterking zit. De gemeente Groningen heeft volgens deze verdeelsleutel ongeveer 15% van de capaciteit, waarbij opgemerkt wordt dat er vorig jaar meer geleverd is dan afgesproken. Als gemeente zijn we gebonden aan deze verdeelsleutel, er kan niet meer capaciteit geëist worden.

De doelstelling richting 2028 staat onder druk. De verduurzaming, de ruimtelijke kwaliteit, het menselijk, milder en makkelijker maken moet allemaal meegenomen worden. Binnen de gemeente Groningen kent de NCG vijf programma's: Het dorp Ten Boer, het dorp Ten Post, het dorp Woltersum, de kleinere dorpen van de voormalige gemeente Ten Boer (bijv. Lellens, Winneweer, Garmerwolde, Thesinge en St. Annen) en de Stad (met name Lewenborg en Beijum).

Personeel NCG

Het dilemma tussen snelheid en kwaliteit voor bewoners heeft voor een enorme druk gezorgd op het personeel van de NCG. Het kost moeite om personeel te binden (vanuit de rest van Nederland). Het is werken in een complexe wereld en het is een moeilijke opdracht die je aanneemt. Toch ziet de NCG een kentering, zij heeft meer mensen aan zich kunnen binden. Dit heeft ook te maken met de kanteling richting een gebiedsgerichte organisatie. Ook heeft de NCG leerprogramma's en intervisie opgezet, en heeft de directie zich kwetsbaarder opgesteld.

Bij wie kan de NCG terecht als zij tegen problemen aanlopen, of ziet dat het op een andere manier beter / sneller kan?

De NCG heeft ervoor gekozen om naast bewoners te staan, maar heeft last van bepaalde beleidsregels uit Den Haag. De NCG houdt regelmatig een spiegel voor bij EZK, op sommige punten wordt geluisterd, op andere niet. Verduurzaming is een grote opgave, je wilt dat bewoners maar één keer 'in het stof' zitten, de NCG probeert dat punt over te brengen, op alle niveaus. De NCG ziet een kentering sinds Nij Begun.

Wat zeggen we richting de bewoners die we gesproken hebben tijdens de dorpsgesprekken. De NCG doet zijn best, maar ziet ook nog beren op de weg. Het moet menselijker, milder en gemakkelijker maar de NCG zit vast in een structuur. Dat maakt het best ingewikkeld. Mensen willen niet alleen antwoord op hun individuele vraag, maar zij hebben ook behoefte aan perspectief. Wat is de visie van de NCG hierop?

De NCG geeft aan dat het mooi is dat het IMG voortaan ook aanschuift in de Lokale Stuurgroep. Het is fijn dat de NCG in hetzelfde gebouw werkzaam is als de gemeente Groningen. Aan de programmateams is de opdracht meegegeven om in de planning uit te gaan van een deadline van 2027. De risico's die wellicht van invloed zouden kunnen zijn op de planning worden meegenomen. De gemeenteraad bepaalt de volgorde.

Het is voor bewoners belangrijk om de versterkingsadviezen te hebben, maar ook voor de NCG / gemeente Groningen om de planning te halen.

Project Agro

Nog niet alle adviezen zijn binnen, maar er spelen ook andere zaken zoals bijvoorbeeld een bedrijfsovername. Per bedrijf wordt gekeken wat het belangrijkste is, maar het begint met een versterkingsadvies. Er moeten nog relatief weinig versterkingsadviezen binnenkomen.

De wethouder geeft aan dat individuele gevallen bij haar gemeld kunnen worden.

Diversen

Hoe zit het met de capaciteit van bouwvakkers?

De NCG heeft 140 aannemers in portefeuille en maakt gebruik van alle aannemers in de regio.

Hoe zit het met de overhead kosten?

Bij het IMG gaat ongeveer 75% op aan kosten, bij de NCG is dat 30%. Er wordt bij de NCG geprobeerd dit nog omlaag te brengen. Dit is wel exclusief de ingenieursbureaus. Ook bij de gemeente Groningen werken mensen aan dit dossier, daar gaat ook een stukje overhead naartoe.

Contact met de Nationale Ombudsman

De NCG neemt de aanbevelingen van de Nationale Ombudsman zeer serieus. De Nationale Ombudsman probeert ook zijn invloed uit te oefenen in Den Haag.

De planning is niet gehaald. Welke zekerheid geeft de NCG dat het nu wel gehaald wordt?

De NCG geeft aan dat door gebiedsgericht te werken zij dichterbij opgave komt. Als alle versterkingsadviezen binnen zijn, kan het werk beter gepland worden. De afspraak met ingenieursbureaus is dat de versterkingsadviezen vóór 1 juli 2024 worden opgeleverd. Toch blijven er omstandigheden waar de NCG rekening mee moet houden, zoals bijvoorbeeld de Ommelanderstraat waar eerst sprake was van versterken, maar nu een groot deel van de straat in aanmerking komt voor sloop-nieuwbouw.

De planning wordt besproken in de Lokale Stuurgroep en komt terug in het LPA.

Wat als er morgen toch een aardbeving komt en woningen zijn op norm, zijn ze dan veilig?

Ja, de woningen zijn veilig, daar worden ze op beoordeeld. Bewoners hebben de tijd om binnen een half uur het huis uit te komen volgens de Meijdam-norm.